

Kulturaren Plan Estrategiko berri bat Nafarroarako **2024-2028**

Lurralde-mahaietan parte
hartzeko dutenentzako
lan-koaderno

Aurkibidea

1.- Aurkezpena	3
2.- Nola egingo dugu lan saioan?	4
Lehen Zatia	
3.- Abiapuntua: datu interesgarri batzuk	5
3.1.- Zer ondorio atera dira 2017-2023 NKPE-tik?	5
3.2.- Nafarroako kulturaren egungo egoerari buruzko zenbait erreferentzia	8
Bigarren zatia	
4.- 2024-2028 NKPE berri baterako gogoetak eta ideiak partekatzen	12

1.- Aurkezpena

Nafarroako Gobernuko Vianako Printzea Erakundea-Kultura Zuzendaritza Nagusiak Nafarroako Foru Komunitaterako Kulturaren Plan Estrategiko bat (NKPE) egitea sustatu, koordinatu eta kudeatzen du datozen urteetarako (2024-2028).

Zein

helburu lortu nahi da?

Ekintza Plan bat eraikitzea da helburua, aurreko Planaren (2017-2023) ebaluazioan, egungo egoeraren diagnostikoan eta sektore profesionalaren eta herritarren ekarpenetan oinarrituta, Nafarroako kulturaren arloko jarduerak orientatzeko eta balioesteko tresna gisa balioko duena.

Nola

eratzten da Plan hau?

4 lan-fase zehaztu dira:

I. eta II. faseetan, 2017-2023ko NKPE-aren ebaluazioa eta Nafarroako kultura- eta sormen-sektorearen egungo egoeraren diagnostikoa garatu dira.

III. fasean, herritarrekin eta kultura- eta sormen-eragileekin partaidetza-prozesuari heltzen zaio, zenbait lan-mahai antolatuz.

Azken fasean 2024-2028 NKPEa egingo da.

Lurralde mahaien

helburua

Parte-hartze prozesua 2023ko azaroaren 6an hasiko da 15 saio sektorial, lurraldekoak eta zeharkakoak eginez hainbat herritan: Tuteran, Tafallan, Lizarran, Iruñean, Zangozan eta Altsasun. Saio horiek Nafarroako gizarteko gizarteko hainbat sektoreri zuzenduta daude.

Kulturaren eta sormenaren arloko profesionalen/eragileen eta, oro har, herritarren kultura-arloko beharrak/zailtasunak/ahuleziak identifikatzea da helburua, eta horiei erantzuna emango dieten eta 2024-2028 NKPEren estrategiak eta jarduera-ildoak eraikitzeko balioko duten ekintza-proposamenak ezartzea. Mahai hauek interesa duen edonorentzat dira irekiak, eta izena eman ahal izango dute beren hausnarketak eta proposamenak partizanavarran adierazteko.

2.- Nola egingo dugu lan saioan?

Nafarroako kulturaren beharrian eta lehentasunei buruz modu partekatuan hausnartzeko eta behar horiei erantzuteko gure ideiak emateko aukera izango dugu. Saioaren gidoia honako hau izango da:

Edukia	Arduraduna
Lehen zatia	
Ongi etorria NKPE saioaren helburuak	Vianako Printzea Erakundea-Kultura Zuzendaritza Nagusia
Testuinguru orokor laburra: aurreko planaren ebaluazioaren eta Nafarroako kulturaren egungo egoeraren diagnostikoaren emaitzak	Ikerpartners
Bigarren zatia	
1. Lan dinamika: Kulturaren arloko LEHENTASUNEN MAPA egin Zer behar, zailtasun eta ahulezia aurkitzen ditugu Kulturaren arloan Nafarroan? (identifikazioa eta lehenespena) Metodologia: Banakako gogoeta laburra + Taldekako gogoeta	Saioko parte-hartzaileak Ikerpartnersek dinamizatu
2. Lan dinamika: NKPE 2024-2028 berrirako IDEIEN MAPA bat eraiki Nola erantzun diezaiekegu aurkitutako zailtasunei? Ideiak, Nafarroan kultura garatzeko ekarpenak Metodologia: Taldekako lana + Taldekako gogoeta	Saioko parte-hartzaileak Ikerpartnersek dinamizatu
Saioaren amaiera	Vianako Printzea Erakundea-Kultura Zuzendaritza Nagusia

LEHENENGO ZATIA

3.- Abiapuntua: datu interesgarri batzuk

3.1.- Zer ondorio atera dira 2017-2023 NKPE-tik?

- 1.** Kulturara bideratutako aurrekontua handitu egin da:
2017 – 2023 bitartean %46 handitu da, eta azken urte honetan lortu du gehienera iristea (56,4 milioi euroko aurrekontua) Aurrekontuaren egikaritze-maila %90etik gorakoa izan da ekitaldi guztietan, COVID-19aren krisiak eragindako eragina gorabehera.
- 2.** Biztanleko batez besteko gastua igo egin da.
20 euro inguru hazi da azken urteotan, 2017an 55,8 eurokoa izatetik 2022an 75,6 eurokoa izatera igaro baita.
- 3.** Nafarroa nagusi kulturean.
Nafarroa da kulturako gastuaren buru biztanleko, gainerako autonomia-erkidegoekin alderatuta. Nafarroak kulturean gastu handiagoa du BPGrekiko, eta erkidegoko gastu osoarekin alderatuta kulturean gastu handiena duen bigarren erkidegoa da.

4. Udalek kulturaren egindako gastua.

Nafarroako Udalen multzoak 50 milioi euro baino gehiago gastatzen ditu urtean kulturari, 2018an 56,4 milioiko maximora iritsiz, eta 2020an beherakada handia izan du, pandemiak eragindako murrizketen ondorioz ziurrenik. Nafarroako administrazio publikoen kulturako gastu kontsolidatua (Sailak udalei egiten dizkien transferentziak kenduta) 63,4 milioi euro ingurukoa zen 2017an, eta joera positiboa izan zuen hurrengo bi urteetan, 2019an 74,1 milioi eurora iritsi arte. 2020an, pandemiaren urtean joera hori hautsi egin da, 59,9 milioi euroraino jaitsi baita.

5. Dirulaguntzen Plan Estrategikoa (2018-2023)

442 deialdi egin dira. Dirulaguntzen kopuruak eta haien aurrekontuak gora egin dute pixkanaka 2018 eta 2023 artean. Plan honek 2023rako dirulaguntza kopuru handiena jasotzen du, 2022koa baino aurrekontu apur bat txikiagoarekin.

6. Next Generation Funtzak

aukera bikaina dira Nafarroan kulturaren arloko proiektu eta jardueretarako finantzaketa gehigarria izateko, 7,5 milioi euroko aurrekontuarekin.

7. Udalek kulturaren egindako gastua.

Ikus daitekeenez, aurreko planean (2017-2023), garapen-maila osoa lortu duten ardatzak lurralde-kohesioarekin eta -dinamikarekin, kultura-eskaintzaren ikusgarritasunarekin eta aniztasunarekin, kultura-sektoreekin eta balio-katearekin eta KSI-ekin lotzen dira.

(Nafarroako Kulturaren Atari Digitala; gizartean ikusgarritasun handiagoa izateko kultura-marka; profesionalak eta enpresak bultzatzeko programak; eskaintza eta irismena gune kulturaletatik urrun dauden herrietara deszentralizatzea (Artea eta Kultura eta tokiko Udal Platea, etab.); liburutegi-sarerako finantzaketa indartzea; Nafarroako Gobernuaren monumentuak kontserbatzeko, zaharberitzeko eta egokitzeko inbertsioak areagotzea; programazio artistikorako finantzaketa indartzea eta Kultur Ekintzaren programak garatzea; Nafarroako museoen eta museo-bildumen funtzionamendu- eta jarduera-gastuen finantzaketa indartzea; Nafarroako artxibo-sistemaren aurrerapenak, administrazio elektronikoaren testuinguru berrira egokitzeko; sektorearen aukera profesionalak areagotzera bideratutako ekintzak areagotzea; Kultura Eskubideen Legea...).

8. Garapen-maila aurreratua

duten ardatzak honako hauei lotuta daude: informazioa, ezagutza, berrikuntza eta sormena, enpleguaren kalitatea, sentsibilizazioa eta parte-hartzea, finantzaketa, kulturaren zeharkakotasuna eta beste sektore batzuekiko hibridazioa, ekipamendu eta baliabideetarako irisgarritasuna hobetzea.

(Nafarroako Kulturaren Behatokia sortu eta garatzea, Nafarroako KSI-ren kultura- eta arte-proposamenen erregistroa eraikitzea; publikoak garatzeko jarduerak eta programak sustatzea; KZN-VPE-ak zeharkako plan eta batzordeetan parte hartzea (batzordeak, sail barruko eta sailen arteko bilerak, etab.); Nafarroako hainbat herritan kultura-espazioak eraikitze/berregokitzeko proiektuak/azterlanak; Kultur Ekintzako zerbitzuaren berezko programak, kaleko programazio profesionala eta amateurra indartzeko).

3.2.- Nafarroako kulturaren egungo egoerari buruzko zenbait erreferentzia

Nafarroako Foru Komunitateko kultura- eta sormen-sektoreko enpresen kopurua %25,3 hazi da 2017tik.

Nafarroan egoitza soziala duten kultura-eta sormen-sektoreko enpresen bilakaera, eta enpresen guztizkoarekiko garrantzia. 2017-2022 (urte bakoitzeko urtarrilaren 1ean)

Enpresak	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Kultura- eta sormen-sektoreko enpresak	1.227	1.322	1.381	1.492	1.383	1.537
Enpresak guztira		37.304	37.455	37.483	35.337	38.501
Pisua %etan		%3,5	%3,7	%4,0	%3,9	%4,0

Iturria: Nafarroako Estatistika Institutua. Nafarroako Enpresen Direktorioa

Batez ere langile autonomoek eta mikroETEEK osatutako sektorea.

Nafarroan egoitza soziala duten kultura- eta sormen-sektoreko enpresen bilakaera, enplegu-tartearen arabera.

Balio absolutuak. 2017-2022 (urte bakoitzeko urtarrilaren 1ean)

Soldatapekoen kopurua	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Bat ere ez	823	888	923	1067	1001	1133
1etik 2ra	233	256	278	251	223	241
3tik 5era	72	79	75	74	64	71
6tik 9ra	43	39	44	39	43	35
10etik 19ra	28	30	33	30	22	25
20tik 49ra	23	25	24	26	23	23
50etik 99ra	2	1	2	3	4	6
100tik 249ra	3	4	2	2	3	3
Guztira	1.227	1.322	1.381	1.492	1.383	1.537

Iturria: Nafarroako Estatistika Institutua. Nafarroako Enpresen Direktorioa (DENA).

Kulturaren eta sormenaren sektorean lan egiten duten pertsonen herena inguru autonomoak dira. Kulturaren eta sormenaren sektoreko hamar enplegutik lau emakumeek betetzen dituzte.

Enpleguaren banaketa kultura-eta sormen-sektorean Nafarroan, sexuaren arabera. Balio Absolutuak eta portzentajeak. 2017-2022 (Urte bakoitzeko abenduaren 31an)

Enpleguaren banaketa	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Pertsona autonomoak	1.305	1.386	1.415	1.431	1.472	1.514
Gizonak	862	891	913	905	945	977
Emakumeak	443	495	502	526	527	537
Soldatapeko pertsonak	2.752	2.801	2.866	2.642	2.864	2.918
Gizonak	1.623	1.638	1.647	1.552	1.655	1.691
Emakumeak	1.129	1.163	1.219	1.090	1.209	1.227
Guztira	%100,0	%100,0	%100,0	%100,0	%100,0	%100,0
Gizonak	%61,3	%60,4	%59,8	%60,3	%60,0	%60,2
Emakumeak	%38,7	%39,6	%40,2	%39,7	%40,0	%39,8

Iturria: Nafarroako Estatistika Institutua, GSDOak lagatako Gizarte Segurantzako afiliazioari buruzko datuetan oinarrituta.

Nafarroako kultura- eta sormen-sektoreko enpresek 250 milioi euro inguru fakturatu zituzten 2022an. Zifra orokorrek handiak diruditen arren, enpresa bakoitzeko batez besteko datuek sektorearen hauskortasunaren erakusgarri dira; izan ere, batez besteko fakturazioa 21.000 euro ingurukoa izango litzateke 2022an, eta batez besteko hori 4.000 eurotik gora igo da azken 6 urteetan.

Nafarroako kultura- eta sormen-sektorearen fakturaziora hurbiltze . 2017-2022 (milioi eurotan)

Fakturazioa	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Fakturazioa	202,57	204,57	233,53	185,29	213,25	254,84

Iturria: Guk geuk egina, Nafarroako Foru Ogasunaren eta Kultura eta kirol Ministerioaren datuetan oinarrituta.

Kultura-ohiturak eta -praktikak. Nafarroako etxeek kultura-zerbitzuetan egindako gastuaren atzerakada handia.

Nafarroako etxeek kultura-zerbitzuetan egindako gastua 19,2 milioi euro murriztu da 2017-2022 aldian. Horrela, etxe bakoitzeko urteko batez besteko gastua eta pertsona bakoitzeko batez besteko gastua %40 baino gehiago murriztu dira aldi horretan. Hainbat arrazoik azaltzen dute hori, eta horien artean honako hauek nabarmendu behar dira:

- Pandemiak kultur jarduerak aldi batez egitea eragotzi zuen, eta, ondoren, praktika hori mugatu zuten murrizketa handiak izan zituen aldi bati jarraitu zion;
- Pandemiak geroztik, biztanleen ohiturak aldatu egin direla ikusten da, beste praktika batzuk kulturara lekualdatu baitira (bidaiak, aisialdiko eta entretenimenduko jarduerak, etab.).
- Azkenik, kultura kontsumitzeko ohitura txikiagoarekin lotzen den beste faktore bat testuinguru ekonomikoa da.

Nafarroako etxeetan kultura-ondasun eta -zerbitzuetan egindako gastuaren bilakaera, gastu-azpitaldeen arabera (mila €)

Gastu azpitaldeak	2017	2018	2019	2020	2021
Guztira	214,7	222,6	192,2	145,2	164,7
Liburu eta aldizkako argitalpenak	56,0	54,6	45,0	42,1	41,5
Liburuak	28,8	31,1	25,3	17,8	19,9
Aldizkako argitalpenak	27,2	23,4	19,7	24,3	21,6
Ikuskizunak (zinema, antzerkia, beste batzuk)	33,2	43,3	36,9	10,5	26,8
Informazioa tratatzeko ikus-entzunezko euskarriak, ekipoak eta osagarriak	48,4	42,8	46,2	41,1	48,1

Iturria: Kultura eta Kirol Ministerioa. Estatistika kulturalaren urtekaria: Nafarroako Foru Komunitateari dagozkion datuak

2014 eta 2022 artean, beherakada handia izan da kultura-jarduera guztietan, eta eragin handiagoa izan du pandemia-aldian.

2014-2022 aldian, azken urtean kultura-jardueraren bat egin zuen biztanleriaren proportzioak behera egin du kultura-jarduera guztietan.

Beherakada hori nabarmenagoa izan da 2021etik 2022ra bitartean, eta, bereziki, pertsonak aurrez aurre egotea behar duten praktketan, Covid-19arekin krisiaren ondoriozko edukiera-murrizketen ondorioz, 2021. Urtearen lehen zatian oraindik ere iraun baitzuten.

Nafarroako biztanleriaren kultur praktiken bilakaera azken urtean (%)

Kultur praktikak	2014/2015	2018/2019	2021/2022
Telebista ikusi (hilean behin gutxienez)	97,3	94,1	86,7
Musika entzun (gutxienez hilean behin)	85,3	86,7	82
Irratia entzun (gutxienez hilean behin)	76	82	68,9
Film, serie edo bestelakoak ikusi	59,7	72,4	65,7
Irakurketa	72,1	69,9	64,2
Monumentuak bisitatu	51,5	46,9	32,8
Zinemara joan	64,2	60,8	25,9
Liburutegietara joan	42,2	26,4	20,8
Museoetara joan	34,4	35,9	16,6
Erakusketetara joan	35,5	25,5	16
Kontzertuetara joan	45,3	37,9	13,7
Aztarnategi arkeologikoetara joan	20,2	18,1	10,4
Arte eszenikoen ikuskizunetara joan	39,2	32,9	9,6
Arte-galerietara joan	20,1	12,8	5
Artxiboak bisitatu	9,8	6,5	2,2

Iturria: Kultura eta Kirol Ministerioa. Espainiako kultura-ohiturei eta -praktikei buruzko inkesta: Nafarroako Foru Komunitateari dagozkion datuak

BIGARREN ZATIA

4.- 2024-2028 NKPE berri baterako gogoetak eta ideiak partekatzen

Saioaren zati honetan, hausnarketa partekatua egingo dugu bi ikuspuntutik:

1º.

Nafarroan kulturaren arloan dauden beharrak, zailtasunak eta ahuleziak identifikatuko ditugu

- Kulturarekin zerikusia duten hainbat eremu planteatzen ditugu
- Hautatu kulturaren lan egitea LEHENTASUNEZKOTZAT dituzun 4 eremu
- Adierazi ZERGATIK uste duzun zailtasun/beharrak handiagoa dutela

Horretarako Fitxa 1 jartzen dizugu eskura
(banakako lana + taldekako gogoeta)

2º.

Idea eta ekarpen MAPA BAT marraztuko dugu, lehenetsi ditugun beharrei erantzuteko.

- Lehen identifikatu den dimentsio bakoitzerako, asmoa da taldean ondorengo galderari erantzutea: nola erantzun diezaiekegu aurkitutako zailtasunei?
- Zer proposatzen dugu Nafarroan kultura garatzeko?

Horretarako Fitxa 2 jartzen dizugu eskura
(taldekako lana + taldekako gogoeta)

1. **Dinamika.** Nafarroan kulturaren arloan dauden beharrak, zailtasunak eta ahuleziak identifikatzeko proposatzen ditugun **EREMUAK**. Hasieran planteatu ez diren beste gai batzuk identifikatzeko proposamen irekia (1. fitxarekin batera joango da bakarkako lanerako).

Eremuak kultura arloan

Azpiegiturak eta zerbitzuak	Kultura-eskaintza (kalitatea, eskaintzaren hedapena...)	Kultura-ohiturak eta -kontsumoa (fidelizazioa, publiko berriak erakartzea)	Praktika artistikoei eta amateurismoa Kulturaren garapena hezkuntzan
Kulturako profesionalen prestakuntza	Eskaintzaren deszentralizazioa	Kulturako profesionalen prestakuntza	Sareak sortzea, beste sektore batzuekin aliantzak egitea (turismoa...)
Kultura-inbertsioa erakartzea (zerga-pizgarriak)	Enpresa-sareari eta profesionali babesa ematea (talentua, enpleguaren kalitatea)	Ekintzaitetza, aukera berriak	Nazioartekotzea, kanpo-proiektzioa
Eraldatze digitala, berrikuntza	Kultura sektoreari buruzko informazioa	Bestelakoak	Bestelakoak

2. Dinamika. Ideia eta ekarpen MAPA BAT marraztuko dugu, lehenetsi ditugun beharrei erantzuteko

Lehenetsitako eremua

Nola hobetu dezakegu egoera? Garatzeko/indartzeko ideiak

Erantzukizunak: garapenerako eragile nagusiak (administrazio publikoa, kultur eragileak, herritarrak, hirugarren sektorea...)

Eremu 1

Eremu 2

Eremu 3

Eremu 4

Eskerrak eman nahi dizkiegu Nafarroan datozen urteetako
Kultura Plan Estrategiko bat eraikitzeko erronkan
aktiboki parte hartu duten persona
guztiei